

Ivo Mijo Andrić

ANTOLOGIJA S POSVETOM

Zlatko Tomić: BOLJA STRANA NEBA, UHAH, Split, 2024. godina

Splitski književnik, aforist i antologičar Zlatko Tomić, u svoj bogati stvaralački i antologijski opus uvrstio je još jednu izuzetno zanimljivu i vrijednu izborničku knjigu pod naslovom *Druga strana neba*. Radi se o antologiji aforističkih radova preminulih hrvatskih i srpskih aforističara koji su rođeni, živjeli i stvarali u 19, 20. i 21. stoljeću. Većina njih je rođena u dvadesetom, a napustili su nas u dvadesetprvome stoljeću.

Aforističko stvaralaštvo na našim prostorima doživjelo je procvat u posljednjih pedesetak godina sa demokratizacijom društvenih odnosa i pojavom plejade nadarenih aforista, humorista i satiričara, koji su svoje radove objavljivali u listovima i časopisima, kao i u radijskim i televizijskom emisijama. Najviše su bili prisutni u dnevnim i nedjeljnim listovima gdje su imali svoje stalne rubrike i stranice. Do ratnih devedesetih godina za tu vrstu stvaralaštva nije se štedio novinski papir koliko se danas štedi jer ga je bilo puno više, a i bio je znatno jeftiniji. Danas su novinske kuće u papirnoj i novčanoj krizi pa su pogasile rubrike i skresale stranice za humor i aforizme na najmanju moguću mjeru. Zato su se pisci aforizama morali okrenuti prema elektronskim medijima i ulaganju bespovratnog vlastitog novca za objavu autorskih knjiga, zbornika i antologija kojih je sve više i sve su sadržajnije i kvalitetnije. Jedna od takvih je i ova antologija mrtvih aforista iz dvije susjedne države koje su nastale raspadom bivše SFRJ.

Bolja strana neba viđena i omeđena i tom lijepom književnom naslovu otkriva nam likove, biografije i radove pedeset aforista i aforističarki iz Hrvatske i Srbije, od kojih su neki rođeni ili su dio života proveli u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. Iz ovih republika pisci su se često selili u veće gradove gdje su se školovali, zapošljavali i nastavili svoj plodni stvaralački život. Najpoznatiji akteri stvaralačkih seoba bili su Fadil Hadžić rodom od Bileće u Hercegovini i Rade Jovanović koji je rođen u Srebrenici. Hadžić je nastavio obrazovanje i svoj bogati stvaralački put u Zagrebu ,a Rade Jovanović u Užicu. Sličan put je imao i Hercegovac Ilija Marković te još neki poznati hrvatski i srpski aforisti.

Sve njih odnosno njihova djela okupio je antologičar Zlatko Tomić na jedno knjižno mjesto, i svakome dodijelio jednak prostor od dvije stranice. Tu su kao na spomenicima ugrađene njihove fotografije i ispisane bogate biografija koje su osvježene podacima o objavljenim djelima i opisima radnog, stvaralačkog i životnog puta. Tako u lijepo opremljenoj knjizi imamo sve ono najvažnije o ljudima koji su proslavili aforistiku, humor i satiru na našim zemljopisnim prostorima. Slikovno-biografskom okviru pridodan je izbor od dvadesetak njihovih ponajboljih aforizama i misaonih uradaka koji su nas desetljećima

uveseljivali i učili kako se smišlja i zapisuje ova najkraća, a umno najdublja i najmudrija književna vrsta.

Tu sadržajnu konstataciju potkrjepljujem izborom po jednog aforizma od dvadesetak autora i autorica koji najrječitije, u mini-leksičkom presjeku, govore o njihovom aforističkom i satiričnom stvaralaštvu. Prepisujem ih autorskim abecednim redom kako su u knjizi predstavljeni: *Što je pamćenje kraće, legende traju duže* – Zvonimir Balog; *Plan porinuća je premašen. Brod je potonuo* – Milan Beštić; *Brzinu jezika plaćaju zubi* – Ivan Bodnar; *Često slijepo pitamo za put* – Marija Bukovac; *Čovjek čeka priliku, nečovjek nepriliku* – Vladimir Bulatović VIB; *Ko misli plitko, taj se neće udaviti* – Brana Crčević; *Bigrafija u kratkim crtama: ON!* – Vesna Denčić; *Europa je glupača koja je otkrila Ameriku* – Zvonimir Drvar; *rad nije ništa više naporan od nerada* – Vlado Gotovac; *Pripazite – nije janje svako tko bleji* – Fadil Hadžić; *Ko preživi pričaće... sam sa sobom* – Radomir Rade Jovanović; *Prvo ispeci, pa onda...ne reci* – Gustav Krklec; *Najbolje se čuje u gluho doba noći* – Srećko Lazzari; *Ateizam mu je svetinja* – Robert Marić; *Zid je najtvrđi u visini glave* – Ilija Marković; *Junak našeg doba ubija vrijeme* – Radislav Raša Papeš; *Aforizam je afrodizijak duha* – Vesna Parun; *Sve ide iz glave. Zato je prazna* – Zoran T. Popović; *Mi činimo sve da ne uradimo ništa* – Dušan Radović; *Štrajk liječnika smanjio je smrtnost u bolnicama* – Tomislav Supek; *Srce me je otkucalo* – Milovan Vitezović; *Puzimo uzdignuta Čela* – Rastko Zakić.

Najstariji aforist u ovoj časnoj ekipi bio je Ante Dukić koji je rođen 1867 godine, a preminuo je 1952. godine. Imao je dug, sadržajan i lijep život koga bi svako od nas mogao samo poželjeti. Do njega je po godištu rođenja najbliži bio Gustav Krklec (1899.-1977.). Najmlađi su nas napustili Vesna Denčić (1963.-2020.) i Vladan Sokić (1963.- 2003.) Neki su nas napustili prije, neki kasnije, ali svi su iza sebe ostavili veliko i vrijedno djelo na kome će se učiti i nadahnjivati sadašnje i buduće generacije mladih aforista, humorista i satiričara.

U pripremi antologije priređivač je postavio granicu od pedeset zastupljenih autora i autorica. Tako su mnoga poznata aforistička imena ostala izvan kruga odabranih, koji svakako zaslužuju da se nađu u nekim budućim antologijama sličnog sadržaja. Navest ću samo one iz Hrvatske koje sam manje ili više poznao i s njima se godinama susretao, dijelom na stranicama listova, časopisa, zbornika i antologija, a dijelom u neposrednim druženjima. To su: Savo Ilić koji nas je napustio 2021. godine, zatim: Fabijan Lovrić (2023), Vladimir Rešković Panonski (2022.), Arsen Dedić (2015.), Ivan Dujmović (2023.), Marko Grgičević (2015), Ivan Jurić (2020.), Stipe Golac (2018.), Zdravko Kurnik (2010.), Zdenko Oreč (2020.), Franjo Martinović FRAM (2018.), Ivan Pavković (2020.), Josip Prudeus (2020.), Luka Tomić (2022.), Tomislav Božinović (2022.). Zorica Krznar Blagec (2022.), Josip Margeta (2023.) i mnogi drugi. Svi oni, kao i ostali nespomenuti pisci zadužili su hrvatsku, srpsku, evropsku i svjetsku aforistiku svojim vrijednim radom i stvaralaštvom i njihova imena bit će upisana na stranice naših aforističkih i humorističkih knjiga i ljetopisa.

Nadahnuti predgovor za antologiju napisao je Slobodan Simić, a poticajni pogovor ukrašen je završnim riječima priređivača Zlatka Tomića. Tako je zaokružena pitka i čitka

knjiga aforizama koju je Udruga hrvatskih aforista i humorista proglasila knjigom godine za 2024. godine. Ona će se rado čitati u narednim desetljećima, a uvjeren sam i stoljećima. Hvala zato srpskom izborniku Slobodanu Simiću i hrvatskom Zlatku Tomiću za uspješno obavljenu trajno vrijedan antologijski posao.